

Beslissing van de Raad voor de Journalistiek

over de klacht van

Comeos

tegen

De Standaard - Podcast

Met een mail van 1 maart 2021 dient directeur communicatie Hans Cardyn van Comeos een klacht in tegen De Standaard. Aanleiding is een podcast van 16 februari onder de titel *Berg zwerfvuil groeit, terwijl oplossing voor het grijpen ligt*. Redactiemanager Toon van den Meijdenberg van Mediahuis antwoordt met een brief van 10 mei, waarop Hans Cardyn reageert met een brief van 18 mei en Toon van den Meijdenberg opnieuw repliceert met een brief van 4 juni 2021.

Een rapporteringscommissie van de Raad voor de Journalistiek heeft via videoconferentie een hoorzitting gehouden op 5 oktober 2021. Hans Cardyn en bedrijfsjurist Lora Nivresse van Comeos woonden de hoorzitting bij. Voor De Standaard waren chef podcast Bart Dobbelaere en meester Ann Devroe aanwezig.

DE FEITEN

De podcast gaat over statiegeld op plastic flessen en drankblikken als remedie tegen zwerfvuil. Volgens de inleiding voeren steeds meer landen statiegeld in terwijl het in Vlaanderen niet lijkt te lukken. Presentatrice Lise Bonduelle interviewt wetenschapsjournalist Tom Ysebaert. Ze overlopen de standpunten van de verschillende bestuursniveaus in België, kijken naar het buitenland en de Europese Unie en bespreken argumenten pro en contra.

De podcast duurt ruim 23 minuten. Rond minuut 17 merkt de presentatrice op dat Brussel en Wallonië statiegeld wel willen invoeren en dat ook de federale regering in principe voorstander is. De wetenschapsjournalist antwoordt dat het Brussels Gewest en de Waalse regering het hebben opgenomen in hun regeerakkoord, maar dat de kans klein is dat zij het alleen zullen invoeren als Vlaanderen niet mee wil. Hij vervolgt dat de federale regering in haar regeerakkoord zegt dat statiegeld bespreekbaar moet zijn en dat ze een incentive kan geven via de verpakkingshoefting. Daarna komen weer andere standpunten aan bod.

DE STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

KLAGER Comeos vertegenwoordigt als sectorfederatie de Belgische handel en diensten, met onder meer de supermarkten. De organisatie zegt dat de podcast het standpunt van de federale regering over statiegeld foutief weergeeft.

In de podcast wordt letterlijk gezegd dat de federale regering voorstander is van statiegeld, en dat klopt niet. De regering zegt in het regeerakkoord enkel dat ze zal onderzoeken of de invoering van statiegeld wenselijk is, of letterlijk geciteerd dat “in overleg met de deelstaten en de betrokken sector onderzocht wordt of het incorporeren van een statiegeldhefting in de verpakkingshoefting wenselijk is”. Zeggen dat de regering voorstander is van de invoering van statiegeld, is zonder meer fout. De Standaard zegt in zijn repliek dat het betwiste fragment pas

na 17 minuten komt, maar dat is geen argument. Een podcast moet van de eerste tot de laatste minuut correct zijn.

Het is overigens ook fout om te zeggen dat de Waalse regering het statiegeld gaat invoeren. In het Waals regeerakkoord staat dat de Waalse regering op Belgisch niveau de invoering van statiegeld of van een retourpremie zal verdedigen. Om te beginnen betekent ‘verdedigen op Belgisch niveau’ hetzelfde als ‘in de koelkast steken’. Verder gaat het om verdediging van een van twee mogelijke systemen: retourpremie of statiegeld. Die twee verschillen fundamenteel van elkaar, maar dat ziet De Standaard niet, terwijl het geen detail is, noch voor Comeos, noch voor de burger.

Comeos komt niet aan bod in de podcast en heeft nog meer opmerkingen over de inhoud en de toonzetting. Maar de organisatie erkent de redactionele vrijheid om te bepalen welke standpunten aan bod komen. Die vrijheid stopt evenwel waar dingen manifest fout worden voorgesteld. In een redactioneel stuk zeggen dat de federale regering voorstander is van de invoering van statiegeld, is geen detail. Overigens concludeerde ook de ombudsvrouw van De Standaard in een bijdrage dat de podcast niet neutraal was.

Comeos heeft de ombudsvrouw en de verantwoordelijke voor podcasts gecontacteerd, maar kreeg zelf geen antwoord, terwijl het toch ging om een vraag van Comeos en niet van Jan met de pet. Toen een antwoord uitbleef, heeft de organisatie een klacht ingediend bij de Raad.

DE STANDAARD zegt dat de podcast geen fouten bevat.

Een podcast is een gesprek tussen een host en een journalist, zoals op de radio. In het gesprek zegt de host: ‘Ook de federale regering is in principe voorstander van statiegeld’, waarop de wetenschapsjournalist antwoordt: ‘De federale regering heeft in haar regeerakkoord gezegd, ja, het moet nu toch bespreekbaar zijn’.

De host speelt haar rol als host. Haar uitspraak dat de federale regering in principe voorstander is van statiegeld, is een vraag of een voorzet aan de journalist, zoals vaak gebeurt in radio- en tv-interviews.

De host zegt overigens dat de federale regering ‘in principe’ voorstander is, wat betekent dat de regering er a priori wel voor gewonnen is, maar niet onvoorwaardelijk. Dat voorbehoud wordt verduidelijkt door de journalist, die antwoordt dat voor de regering ‘statiegeld toch bespreekbaar moet zijn’. Maar aan die zinsnede gaat Comeos voorbij, terwijl ze de betekenis van ‘in principe voorstander van’ aangeeft, met name dat statiegeld nog niet beslist is, maar bespreekbaar moet zijn en op de agenda van de regering staat.

Wat de formulering van de journalist betreft, is er evenmin sprake van een fout. Het verschil tussen de regering die zegt dat ‘ze onderzoekt of de invoering van statiegeld wenselijk is’ en de journalist die zegt dat ‘de invoering voor de regering bespreekbaar moet zijn’ is een detail. Bovendien drukt de journalist zich nog terughoudend uit, want dat de invoering ‘wordt onderzocht’ is nog affirmatiever dan dat ze ‘bespreekbaar moet zijn’.

Verder is ook de passage over de Waalse regering correct. Die zegt dat ze de invoering van statiegeld zal verdedigen, wat toch betekent dat ze voorstander is. Het onderscheid tussen statiegeld en retourpremie in het Waalse regeerakkoord is daarbij een louter technische kwestie en maakt niets uit voor de consument.

Comeos lobbyt tegen statiegeld en het is niet verwonderlijk dat de podcast de organisatie niet bevat. Maar ze isoleert enkele woorden op minuut 17 uit het geheel van 23 minuten. De podcast belicht de argumenten voor en tegen. Comeos komt niet aan het woord, maar de argumenten die door de sector vaak worden aangehaald, komen wel aan bod.

Comeos is ontevreden over het uitblijven van een antwoord op haar mail aan de ombudsvrouw en de chef podcast, maar de ombudsvrouw heeft in een bijdrage in de krant gereageerd, wat vaker gebeurt. Het is overigens niet omdat de ombudsvrouw kritisch is over de podcast, dat de inhoud ervan fout is. Bovendien oordeelt de ombudsvrouw in alle onafhankelijkheid en hoeft de redactie het niet noodzakelijk eens te zijn met haar standpunten.

BESLISSING

Klager neemt aanstoot aan de passage in het podcast-gesprek over het standpunt van de federale regering over statiegeld. De host brengt dit thema aan en de journalist-specialist kadert en nuanceert het, zoals eigen is aan radio-, tv- en podcastgesprekken. In deze dynamiek van vraag en antwoord is er geen sprake van foutieve berichtgeving. Er was dan ook geen reden om de inhoud van de podcast recht te zetten. Of een redactie al dan niet rechtstreeks antwoordt op mails van klagers, is geen kwestie van beroepsethiek.

Om die redenen is de Raad voor de Journalistiek van oordeel:

De klacht is ongegrond.

Brussel, 18 november 2021